

Adaptácie výkonových štandardov pre predmet **slovenský jazyk a literatúra v **1. a 2. cykle** základného vzdelávania**

Adaptácie výkonových štandardov udávajú postupnosť krokov, ktorými žiak prechádza na ceste k naplneniu výkonového štandardu. Učiteľ ich môže využiť pri plánovaní cieľov vyučovacích jednotiek v priebehu školského roka alebo pri koncipovaní celého vzdelávacieho cyklu. Slúžia ako pomôcka pri tvorbe učebných osnov – najmä v prípade komplexnejších výkonových štandardov, ktorých napĺňanie sa realizuje počas dlhšieho časového obdobia a môže prestupovať do viacerých ročníkov jedného cyklu. **Adaptácie výkonových štandardov nie sú súčasťou ŠVP 2023 ZV, ich využitie školami a učiteľmi je preto nezáväzná a nepovinná.**

Obsah

1. cyklus 3

Komponenty:

Komunikačná interakcia..... 3

Hovorená produkcia 5

Písaná produkcia..... 9

Recepcia vecných textov 12

Recepcia umeleckých textov..... 16

2. cyklus 22

Komponenty:

Komunikačná interakcia..... 22

Hovorená produkcia 25

Písaná produkcia..... 29

Recepcia vecných textov 33

Recepcia umeleckých textov..... 37

1. cyklus

Komunikačná interakcia

Nadviazať kontakt s komunikačným partnerom.

1. Vhodne použiť pozdravy v bežnej komunikácii pri nadviazaní a pri ukončení kontaktu.
2. Sformulovať rôzne spôsoby oslovenia v bežnej komunikácii.
3. Rozlíšiť tykanie a vykanie v bežnej komunikácii podľa komunikačného partnera.
4. Predstaviť sa v bežnej komunikácii.
5. Vhodne použiť pozdravy vo verejnej komunikácii pri nadviazaní a pri ukončení kontaktu.
6. Sformulovať rôzne spôsoby oslovenia vo verejnej komunikácii.
7. Predstaviť sa vo verejnej komunikácii.
8. Prispôbiť spôsob oslovenia komunikačnému partnerovi a situácii.

Podákovat' a ospravedlnit' sa adresátovi v komunikačnej situácii.

1. Sformulovať rôzne spôsoby poďakovania v bežnej komunikácii.
2. Sformulovať rôzne spôsoby ospravedlnenia v bežnej komunikácii.
3. Sformulovať rôzne spôsoby poďakovania vo verejnej komunikácii.
4. Sformulovať rôzne spôsoby ospravedlnenia vo verejnej komunikácii.
5. Vybrať vhodný spôsob poďakovania a ospravedlnenia z viacerých možností.
6. Rozlíšiť tykanie a vykanie pri poďakovaní podľa adresáta.
7. Prispôbiť formu poďakovania a ospravedlnenia komunikačnému partnerovi a situácii.

Sformulovať vety s rozličným komunikačným zámerom.

1. Sformulovať zisťovaciu a doplňovaciu otázku.
2. Použiť rôzne slovné spojenia a vety na vyjadrenie prosby a priania.
3. Použiť rôzne slovné spojenia a vety na vyjadrenie nesúhlasu a námietky.

4. Porovnať význam zisťovacej a doplňovacej otázky a uplatniť pri nich primeranú melódiu reči.
5. Vyjadriť rôzne komunikačné zámery (otázku, prosbu, prianie, nesúhlas, námietku) v dialógu.
6. Odlíšiť rôzne komunikačné zámery a primerane na ne reagovať.
7. Vyjadriť jednoduché vysvetlenie alebo odôvodnenie v bežnej komunikačnej situácii.

Požiadat' o informáciu a na požiadanie informáciu poskytnúť.

1. Formulovať jednoduché otázky na získanie informácie (napr. *čo, kto, kde*).
2. Použiť zdvorilú formu otázky v jednoduchej komunikačnej situácii.
3. Poskytnúť informáciu v bežnej komunikácii.
4. Spresniť alebo doplniť informáciu na základe doplňujúcej otázky.
5. Požiadat' o informáciu vo verejnej komunikácii.
6. Poskytnúť rozvíťú informáciu vo verejnom prostredí.

Reagovať na repliky partnera v dialógu.

1. Reagovať na repliku komunikačného partnera vecne a zrozumiteľne.
2. Nadviazať na repliku partnera vhodnou odpoveďou alebo doplnením.
3. Striedať sa s partnerom v komunikačných rolách hovoriaceho a poslucháča.
4. Doplniť repliku partnera novou informáciou alebo vysvetlením.
5. Udržať tematickú súdržnosť dialógu počas rozhovoru.
6. Aktívne prispievať k rozvíjaniu témy dialógu.

Klást' vecné otázky v dialógu.

1. Klást' jednoduché vecné otázky komunikačnému partnerovi v dvojici.
2. Klást' vecné a tematicky súvisiace otázky.
3. Klást' jednoduché vecné otázky v skupinovom dialógu.
4. Reagovať na odpoveď komunikačného partnera ďalšou otázkou.
5. Prispôbiť otázky priebehu a téme dialógu.

Vyjadriť svoje potreby, pocity a názory jazykovo a sociálne primeraným spôsobom.

1. Jasne a zrozumiteľne formulovať jednoduchú myšlienku, potrebu alebo pocit.
2. Vyjadriť svoj názor jednoduchou vetou.
3. Formulovať rozvité vyjadrenia myšlienky, potreby alebo pocitu.
4. Prispôbiť svoje vyjadrenie komunikačnej situácii a partnerovi.
5. Zdôvodniť svoj názor jednoduchým spôsobom.
6. Sledovať reakciu komunikačného partnera a prispôbiť tomu svoje vyjadrenie.

Uplatniť v dialógu vhodné jazykové, zvukové a pohybové prostriedky.

1. Udržiavať očný kontakt s komunikačným partnerom.
2. Použiť primeranú mimiku a gestá.
3. Použiť primeranú melódiu a tempo reči.
4. Vyslovovať zreteľne a zrozumiteľne.
5. Prispôbiť jazykové, zvukové a pohybové prostriedky komunikačnej situácii.

Hovorená produkcia

Zhromaždiť jazykový materiál k téme hovoreného prejavu.

1. Vybrať si pomocou učiteľa tému hovoreného prejavu.
2. Verbálne vyjadriť doterajšie skúsenosti s témou.
3. Graficky (kresbou, symbolom) zaznamenať kľúčové slová k téme hovoreného prejavu.
4. Písomne zaznamenať kľúčové slová k téme hovoreného prejavu.
5. Písomne zaznamenať svoje myšlienky a informácie k téme hovoreného prejavu (využiť zápisky alebo grafickú schému podľa žánra hovoreného prejavu).
6. Pri zhromaždení jazykového materiálu využiť knihy, časopisy a skúsenosti iných ľudí.

7. Pri zhromaždení jazykového materiálu využiť jazykové slovníky a webové stránky (s pomocou a s usmernením učiteľa).

Sformulovať jednoduchú ústnu informáciu.

1. Sformulovať odkaz pre individuálneho adresáta s uvedením presných údajov.
2. Sformulovať odkaz pre kolektívneho adresáta s uvedením presných údajov.
3. Poznať kľúčové informácie, ktoré má obsahovať oznam (kto, čo, kde, kedy, ako).
4. Písomne pripraviť oznam o triednom/školskom podujatí pomocou zápisu kľúčových informácií.
5. Pripraviť si prednes oznamu s uplatnením spisovnej výslovnosti (podľa regionálnych špecifík možno porovnať spisovnú a nárečovú resp. bežnú výslovnosť).
6. Pripraviť si prednes oznamu s uplatnením zvukových a pohybových prostriedkov (melódia, tempo, pauza, mimika, gestá).
7. Predniesť v prostredí triedy oznam o triednom/školskom podujatí.

Vytvoriť ústne rozprávanie.

1. Spontánne vyrozprávať prežitú udalosť.
2. Vyrozprávať príbeh podľa obrázka.
3. Uplatniť v rozprávaní časovú postupnosť pomocou obrázkovej osnovy.
4. Pripraviť si rozprávanie príbehu pomocou obrázkovej osnovy a predniesť ho v triede.
5. Pripraviť si rozprávanie skutočného alebo vymysleného príbehu pomocou grafickej schémy (časová sekvencia) a predniesť ho v triede.
6. Pripraviť si rozprávanie skutočného alebo vymysleného príbehu pomocou slovnej osnovy a predniesť ho v triede. (Odporúča sa použiť podrobnú osnovu s rámcovými časťami: *Čo sa stalo na začiatku? Ako to ďalej prebiehalo? Ako sa to skončilo?*)
7. Použiť v príbehu jazykové prostriedky podporujúce vyjadrenie autorského zámeru (ucelené vety a súvetia s rôznymi komunikačnými zámermi; slová s podobným a s opačným významom, citovo zafarbené slová, jednoduché frazémy atď.).
8. Zaujať poslucháča vhodným a pestrým modulovaním hlasu (melódia, pauza, tempo) a vhodným použitím mimiky a gest.

Povedať hlavné znaky pozorovanej činnosti a pozorovaného objektu.

1. Pozorovať priamo predvádzaný pracovný postup (v prepojení s pracovným vyučovaním alebo výtvarnou výchovou).
2. Pomocou obrázkovej osnovy usporiadať poradie pozorovaných alebo vykonávaných činností.
3. Pomocou slovnej osnovy vymenovať pozorované alebo vykonávané činnosti v poradí.
4. Pozorovať vonkajší vzhľad reálneho predmetu a vymenovať jeho hlavné znaky.
5. Pozorovať vonkajší vzhľad zobrazeného predmetu a vymenovať jeho hlavné znaky podľa kategórií (tvar, farba, veľkosť, materiál, použitie).
6. Pozorovať vonkajší vzhľad blízkej osoby a vymenovať jeho hlavné znaky podľa kategórií (výška, chôdza, časti tela atď.).
7. Písomne zaznamenať a ústne povedať postupnosť činností v pracovnom postupe.
8. Pri vymenúvaní opisovaných činností a opisovaných znakov objektu použiť presné a výstižné pomenovania. (slovesá aj predponové slovesá na presné pomenovanie opisovaných činností; príslovky na pomenovanie vlastností a okolností deja (prilepiť rovno, navrch); prídavné mená na presné pomenovanie hlavných znakov opisovaného predmetu a osoby; frazeologické prirovnania atď.).

Predniesť jednoduchý príležitostný prejav.

1. Predniesť tradičný vinš (spisovne aj v nárečí).
2. Pripraviť si a v triede predniesť privítanie a rozlúčenie pre individuálneho adresáta (rozlíšiť tykanie a vykvanie, použiť vhodné oslovenie).
3. Pripraviť si a v triede predniesť pozvanie pre individuálneho adresáta (použiť presné údaje, vhodné oslovenie, tykanie/vykvanie).
4. Pripraviť si a v triede predniesť privítanie a rozlúčenie pre kolektívneho adresáta (použiť vhodné oslovenie).
5. Pripraviť si a v triede predniesť pozvanie pre kolektívneho adresáta (použiť presné údaje a vhodné oslovenie).
6. Pripraviť si a v triede predniesť blahoželanie individuálnemu adresátovi (vhodné oslovenie, tykanie/vykvanie, rôzne spôsoby vyjadrenia komunikačného zámeru priania).

7. Pri prednese príležitostného prejavu uplatniť zreteľnú artikuláciu, spisovnú výslovnosť a vhodné tempo (podľa regionálnych špecifík možno porovnávať spisovnú a nárečovú resp. bežnú výslovnosť).
8. Pri prednese príležitostného prejavu udržiavať očný kontakt s adresátom a používať vhodnú mimiku a vhodné gestá.

Upraviť obsahovú a jazykovú stránku hovoreného textu.

1. Pozorne si vypočúť hodnotenie svojho hovoreného textu učiteľom alebo spolužiakmi.
2. Odpovedať na otázky k svojmu hovorenému textu.
3. Opraviť nepresnosti alebo nejasnosti v obsahu svojho textu.
4. Vylepšiť použitie slov, slovných spojení a viet vo svojom texte.
5. Vylepšiť použitie zvukových a pohybových prostriedkov pri prednese textu.
6. Samostatne sa vyjadriť k svojmu hovorenému prejavu (aj pomocou audio- alebo videonahrávky prejavu).
7. Sformulovať návrhy na zlepšenie svojho hovoreného textu a jeho prednesu.

Sformulovať otázky k hovorenému textu.

1. Povedať predpoklady k obsahu hovoreného textu pred jeho počúvaním.
2. Pozorne si vypočúť hovorený text spolužiaka.
3. Položiť vhodné otázky k obsahu počúvaného textu.
4. Položiť vhodné otázky k jazyku počúvaného textu.
5. Položiť vhodné otázky k prednesu hovoreného textu.
6. Poskytnúť spolužiakovi radu na vylepšenie jeho textu a prejavu.

Uplatniť pri hovorení situačne vhodné jazykové, zvukové a pohybové prostriedky.

1. Nečlení sa. Obsah slúžiaci na dosahovanie tohto výkonového štandardu je uvedený v celku obsahového štandardu *Komunikačné prostriedky a pravidlá*. Tento výkonový štandard sa prelína s prípravou a prednesom jednotlivých žánrov hovoreného textu.

Písaná produkcia

Písať všetky písmená slovenskej abecedy automatizovane a čitateľne.

1. Písať čitateľne veľké tlačené písmená slovenskej abecedy.
2. Písať písané písmená slovenskej abecedy čitateľne s oporou o grafický vzor.
3. Písať veľké a malé písmená slovenskej abecedy automatizovane.
4. Písať čitateľne a automatizovane tlačené a písané písmená slovenskej abecedy pri písaní slov a viet.
5. Použiť osvojené písmená pri písaní textov.

Vytvoriť písaný a obrazovo písaný text na blízku tému.

1. Uviesť témy blízke životnej skúsenosti.
2. Doplniť vlastný obrázok primeraným písomným komentárom.
3. Napísať myšlienky o blízkej téme alebo ich vyjadriť obrázkom (kresbou, maľbou).
4. Doplniť písaný text primeraným obrazovým vyjadrením.
5. Myšlienkovo rozvinúť tému blízku životnej skúsenosti preferovaným spôsobom.
6. Uplatniť pri písaní súvislého textu vhodné spájacie a nadväzovacie prostriedky:
Použiť vhodné spojky vo vetách a v jednoduchých súvetiach. Použiť základné prostriedky nadväzovania viet (opakovanie slova, synonymá, zámená, rovnaký tvar slovesa).

Zhromaždiť jazykový materiál k téme písaného textu.

1. Vybaviť si z pamäti voľné asociácie k téme tvoreného textu.
2. Písomne zaznamenať voľné asociácie k téme tvoreného textu. (Formy písomného záznamu: zápisky, zoznam, voľné písanie na tému, zhlukovanie, pojmové mapovanie, iné.)
3. Pri zbieraní nápadov a námetov využiť okrem vlastných asociácií z pamäti aj skúsenosť a poznanie iných osôb. (Prostredníctvom rozhovoru o téme so spolužiakom, s učiteľom, s členom rodiny a pod.)
4. Písomne zaznamenať nápady a námety k téme tvoreného textu podľa požiadaviek žánru tvoreného textu. (Opis: znaky objektu a činnosti. Tvorba informačného textu: odpovede na otázku *kto, čo, kde, kedy, ako*. Tvorba rozprávania: dej, postavy, prostredie).

5. Pri zbieraní myšlienok k téme využiť knižné a časopisecké zdroje a webové stránky. (S pomocou a s usmernením učiteľa.)

Napísať jednoduchý informačný text.

1. Napísať jednoduchý odkaz pre individuálneho alebo kolektívneho adresáta.
2. Podľa vlastného komunikačného zámeru voliť obsah písomného odkazu pre adresáta.
Príklady komunikačných zámerov: chcem adresáta usmerniť, chcem adresáta varovať, chcem mu dať pokyn a pod.
3. Písomný odkaz dopĺňať vhodným grafickým symbolom.
Príklady symbolov: šípka v prípade usmerňovania pohybu adresáta, výkričník v prípade varovania adresáta a pod.
4. Napísať pohľadnicu individuálnemu alebo kolektívnemu adresátovi s uvedením poštovej adresy a s vyjadrením primeraného obsahu.
5. V texte pohľadnice primerane zámeru vyjadriť vhodné obsahy aj s uplatnením grafických a obrazových prvkov.
Príklady: pri komunikačnom zámere písomne pozdraviť vyjadriť jeden obsah, pri kombinovanom zámere (napr. písomne pozdraviť a stručne informovať o navštívených miestach, vyjadriť viaceré vhodné obsahy).
6. Napísať oznam o konaní blížiacemu sa podujatia s vyjadrením kľúčových informácií a s primeranou grafickou úpravou. Kľúčové informácie: druh podujatia, miesto, čas, usporiadateľ, cieľová skupina, iné špecifiká podľa typu podujatia.
7. Vytvoriť pozvánku na vlastné podujatie pre individuálneho alebo kolektívneho adresáta s vyjadrením kľúčových informácií o podujatí a s primeranou grafickou úpravou.
Príklady podujatí: oslava narodenín, predstavenie, súťaž, prehliadka, iná prezentácia vlastnej práce.
8. Pri tvorbe informačných textov (odkaz, pohľadnica, oznam, pozvánka) uplatňovať osvojené jazykové znalosti a pravopisné pravidlá.

Vytvoriť písomné rozprávanie.

1. Napísať minimálne dve na seba nadväzujúce vety viažuce sa na jednu udalosť – môže ísť o skutočnú udalosť (skúsenosť, zážitok) alebo vymyslený príbeh.

2. Napísať o udalosti (skutočnej alebo vymyslenej) s dodržaním základnej časovej postupnosti. Oporou pre žiaka môžu byť otázky, na ktoré odpovie písomne: *Čo sa stalo na začiatku? Ako to ďalej prebiehalo? Ako sa to skončilo?*
3. Písomne vyrozprávať o udalosti (skutočnej alebo vymyslenej) s objasnením okolností dejov. Objasniť okolnosti dejov možno uvedením podrobnejších informácií o osobách (v príbehu postavách), situáciách a prostredí, v ktorom sa udalosť odohráva.
4. Písomne vyrozprávať o udalosti (skutočnej alebo vymyslenej) s uplatnením logicko-príčinných vzťahov. Vyjadriť v texte zreteľný vzťah medzi príčinou a dôsledkom, medzi akciou a reakciou na ňu, v súlade s logikou skutočného alebo vymysleného sveta v tvorení textu.
5. Uplatniť v písomnom rozprávaní primerané prostriedky vyjadrujúce časové a logicko-príčinné vzťahy medzi vetnými celkami. Prostriedky vyjadrujúce časové vzťahy: príslovky potom, a potom, najprv – potom, najprv – nakoniec, zrazu, odrazu, vtom; číslovky. Prostriedky vyjadrujúce logicko-príčinné vzťahy: spojky/pripájacie častice a, no, ale, lebo, aby, že, keď, preto, keď – tak.

Zapísať hlavné znaky pozorovanej činnosti a pozorovaného objektu.

1. Písomne zaznamenať kroky pri pozorovanej činnosti – žiak môže činnosť sám vykonávať a pritom ju pozorovať.
2. Usporiadať záznam krokov vykonávanej alebo pozorovanej činnosti podľa časového sledu.
3. Uplatniť pri zaznamenávaní krokov vykonávanej alebo pozorovanej činnosti primerané slová a slovné spojenia vystihujúce kľúčové detaily. Slovesá (aj predponové slovesá) na presné pomenovanie opisovaných činností; vlastnosti a okolnosti opisovaných dejov možno vyjadrovať napríklad príslovkami (strihať rovno, miešať pomaly) alebo ďalšími jazykovými prostriedkami (strihať v smere šípky, miešať až do zhustnutia).
4. Písomne pomenovať hlavné znaky pozorovaného objektu (konkrétny predmet a blízka osoba).
5. Pri písomnom zaznamenávaní znaky pozorovaného objektu rozlišovať a primerane pomenúvať podľa kategórií.

Príklady kategórií: predmet: tvar, farba, veľkosť, materiál, použitie, osobný vzťah; osoba: výška, chôdza, časti tela, osobný vzťah a pod.

Upraviť obsahovú a jazykovú stránku napísaného textu.

1. Identifikovať s pomocou učiteľa menej vhodné vyjadrenie vo vlastnom texte a nahradiť ho vhodnejším – na úrovni slova, slovného spojenia.
2. Opraviť vo vlastnom texte základné jazykové chyby: písanie veľkých písmen na začiatku vety a vo vlastných menách, interpunkčné znamienka na konci viet.
3. Upraviť s pomocou učiteľa myšlienky vlastného textu podľa komunikačného/autorského zámeru – na úrovni vety, textu.
4. Identifikovať a opraviť jazykové a pravopisné nedostatky vlastného textu podľa osvojených vedomostí a zručností.
5. Doplniť text o identifikované chýbajúce obsahy vzhľadom na komunikačný/autorský zámer a žánrové špecifiká.

Uplatniť pri písaní vhodné jazykové prostriedky a osvojené pravopisné pravidlá.

1. Písať všetky písmená slovenskej abecedy čitateľne.
2. Uplatniť pri písaní vhodné jazykové prostriedky vzhľadom na komunikačný zámer.
3. Poznávať a uplatňovať písanie podľa významu a s interpunkciou: písanie veľkého písmena na začiatku vety, interpunkčné znamienka na konci vety, písanie spojovníka pri delení slov na konci riadka, písanie čiarky v jednoduchej vete. Písanie čiarky spájať s potrebami písania jednoduchých viet – napr. pri viacnásobnom vetnom člene.
4. Poznávať a uplatňovať písanie podľa výslovnosti: rozlišovacie znamienka, pravopis dvojhlások, pravopis ä, dvojzložkové písmená.
5. Poznávať a uplatňovať písanie podľa výslovnosti: písanie i/í po mäkkých spoluhláskach, písanie y/ý po tvrdých spoluhláskach, slabičný pravopis, pravopis slabík so slabikotvornými spoluhláskami.
6. Poznávať a uplatňovať písanie podľa významu: rozlišovanie pravopisu všeobecných a vlastných podstatných mien.
7. Poznávať a uplatňovať písanie podľa pôvodu: písanie i/í, y/ý po obojakých spoluhláskach v koreňoch domácich slov, písanie prevzatých slov.
8. Poznávať a uplatňovať písanie podľa jednotného tvaru: v súlade s obsahovým štandardom.

Recepcia vecných textov

Vypočuť si a prečítať primerane náročný vecný text.

1. Sluchovo rozlíšiť slová, slabiky, hlásky.
2. Správne priradiť písmená k hláskam.
3. Prečítať nahlas a potichu písmená a slabiky – čítanie písmen slovenskej abecedy je prepojené s písaním; odporúča sa postupovať od tlačených k písaným písmenám.
4. Prečítať nahlas a potichu slová a vety a porozumieť im.
5. Prečítať nahlas a potichu krátke vecné texty a porozumieť im.
6. Opraviť vlastné chyby pri čítaní (s pomocou učiteľa).
7. Uplatniť pri hlasnom čítaní splyvavú a spisovnú výslovnosť, významovú pauzu, vhodnú melódiu a vhodné tempo reči.
8. Klásť otázky k obsahu čítaného textu.

Identifikovať explicitné informácie v počúvanom a v čítanom vecnom texte.

1. Identifikovať a zaznamenať kľúčové slová v počúvanom vecnom texte.
2. Porozumieť doslovným informáciám v počúvanom vecnom texte.
3. Zreprodukovať informácie z počúvaného vecného textu.
4. Identifikovať a zaznamenať kľúčové slová v čítanom vecnom texte.
5. Porozumieť doslovným informáciám v čítanom vecnom texte.
6. Zreprodukovať informácie z čítaného vecného textu.
7. Klásť otázky k informáciám doslovne uvedeným v počúvanom a v čítanom vecnom texte.

Vyvodiť základné implicitné informácie z počúvaného a z čítaného vecného textu.

1. Predpovedať obsah textu pomocou obrazového materiálu.
2. Vyvodiť významy neznámych slov z počúvaného vecného textu.
3. Vyvodiť súvislosti medzi informáciami v počúvanom vecnom texte.
4. Predpovedať obsah textu pomocou nadpisu.
5. Vyvodiť významy neznámych slov z čítaného vecného textu.

6. Vyvodíť súvislosti medzi informáciami v čítanom vecnom texte.
7. Klásť otázky k informáciám vyvedeným z počúvaného a z čítaného vecného textu.
8. Zhrnúť informácie získané z počúvaného a z čítaného vecného textu.

Orientovať sa v nesúvislom a obrazovo-písanom vecnom texte.

1. Porozumieť jednoduchým piktogramom a náčrtom.
2. Orientovať sa v obrazových populárno-náučných knihách pre deti.
3. Orientovať sa v neabecednom a v abecednom zozname.
4. Orientovať sa v jednoduchej tabuľke a v pláne činností.
5. Porozumieť jednoduchým grafickým schémam.
6. Orientovať sa v obrazovo-písanom populárno-náučnom texte pre deti.
7. Orientovať sa v primeranom obrazovo-písanom reklamnom texte.
8. Zhrnúť doslovné a vyvedené informácie z nesúvislého a obrazovo-písaného textu.

Klásť otázky k obsahu vecného textu.

1. Klásť otázky k doslovným informáciám v počúvanom vecnom texte.
2. Klásť otázky k doslovným informáciám v čítanom vecnom texte.
3. Klásť otázky k informáciám vyvedeným z počúvaného vecného textu.
4. Klásť otázky k informáciám vyvedeným z čítaného vecného textu.
5. Klásť otázky k informáciám získaným z nesúvislého a obrazovo-písaného textu.
6. Viesť rozhovor so spolužiakmi o obsahu textu.

Klásť otázky k vlastnému porozumeniu vecného textu.

1. Pozorovať učiteľovo hlasné premýšľanie pri počúvaní a čítaní textu.
2. Pomenovať, čomu vo vypočutom a v prečítanom texte nerozumiem.
3. Klásť si otázky, čo je príčinou neporozumenia.
4. Nájsť riešenie neporozumenia pomocou učiteľa.
5. Viesť rozhovor o porozumení textu so spolužiakmi.

Zhrnúť kľúčové informácie z vecného textu.

1. Ústne zreprodukovať informácie z počúvaného vecného textu.
2. Graficky (symbolmi alebo kresbou) zaznamenať kľúčové slová z počúvaného vecného textu.
3. Ústne zreprodukovať informácie z čítaného vecného textu.
4. Ústne zreprodukovať informácie z nesúvislého a z obrazovo-písaného vecného textu.
5. Písomne zaznamenať kľúčové slová z čítaného/prezeraného vecného textu.
6. Napísať zhrnutie doslovných informácií z počúvaného/čítaného/prezeraného vecného textu.
7. Napísať zhrnutie vyodených informácií z počúvaného/čítaného/prezeraného vecného textu.

Rozlíšiť základné druhy vecného textu.

1. Porozumieť kľúčovým informáciám v počúvanom/čítanom bežnom informačnom texte (odkaz, oznam, správa).
2. Porozumieť dejovej postupnosti a konaniu postáv v počúvanom/čítanom bežnom (neumeleckom) rozprávaní o prežitej alebo plánovanej udalosti.
3. Porozumieť dejovej postupnosti a konaniu postáv v počúvanom/čítanom skutočnom alebo vymyslenom príbehu.
4. Porozumieť postupnosti dejov a uvádzaniu vlastností a okolností deja v obrazovo-písanom alebo obrazovo-hovorenom opise pracovného postupu. Napr. prostredníctvom otázok: *Prečo sú činnosti uvedené/znázornené v danom poradí? Aký je rozdiel medzi slovesami (napr. prilepiť a oblepiť)? Čo znamená, že niečo prilepíme šikmo navrch?*
5. Identifikovať hlavné znaky opisovaného predmetu a opisovanej osoby podľa kategórií v počúvanom/čítanom/prezeranom texte. Príklady kategórií: predmet: tvar, farba, veľkosť, materiál, použitie, osobný vzťah; osoba: výška, chôdza, časti tela, osobný vzťah a pod.
6. Porozumieť kľúčovým informáciám v primeranom populárno-náučnom článku alebo hesle v encyklopédii.
7. Porovnať čítanie/prezeranie súvislého, nesúvislého a obrazovo-písaného textu.
8. Rozlíšiť, či je cieľom textu informovať, vyrozprávať, opísať, poučiť.

Použití pri porozumení vecného textu znalosti slovej zásoby, lexikálnych vzťahov a vetných celkov.

1. Orientovať sa v členení súvislého a nesúvislého textu.
2. Pozorovať základné prostriedky nadväzovania viet v texte (podľa obsahového štandardu).
3. Pozorovať jazykové vyjadrenie komunikačného zámeru vety.
4. Pri porozumení textu spoznávať viacvýznamové slová, citovo zafarbené slová, jednoduché frazémy, slová s podobným a opačným významom, nadradené a podradené slová, slovotvorne súvisiace slová.
5. Využiť vytvorenú predstavu o význame slovných druhov pri porozumení textu (kto/čo, čo robí, aký, kde, kedy, ako, koľko).
6. Pozorovať v texte tvary slovesa a rozlíšiť ich význam (podľa osoby, čísla, času).
7. Rozlíšiť v texte všeobecné podstatné mená a vlastné mená zo základných významových skupín (mená osôb - oficiálna a neoficiálna podoba, mená zvierat, zemepisné názvy).
8. Rozlíšiť v súvislom texte úvod, jadro, záver a odseky.

Recepcia umeleckých textov

Vypočúť si a prečítať primerane náročný umelecký text.

1. Počúvať pozorne a sústredene text čítaný inými – počúvaný text môže mať rôznu dĺžku a zameranie podľa schopností detí sústredene ho počúvať.
2. Prezeráť si a listovať so záujmom dostupné knihy a časopisy.
3. Prečítať s pomocou jednoduché texty v šlabikári, čítanke a knihe – čítaný text by mal byť krátky, s doplnkovou ilustráciou, v ktorej môžu byť informácie dopĺňajúce alebo vysvetľujúce obsah textu.
4. Prečítať s pomocou obrázkovú knihu s malým množstvom textu – čítaný text by mal byť krátky, s doplnkovou ilustráciou, v ktorej môžu byť informácie dopĺňajúce alebo vysvetľujúce obsah textu.
5. Prečítať jednoduchý umelecký text nahlas alebo potichu s pomocou – čítaný text by mal byť krátky, s doplnkovou ilustráciou, v ktorej môžu byť informácie dopĺňajúce alebo vysvetľujúce obsah textu.

6. Prečítať jednoduchý umelecký text nahlas alebo potichu bez pomoci – čítaný text by mal byť krátky, s doplnkovou ilustráciou, v ktorej môžu byť informácie dopĺňajúce alebo vysvetľujúce obsah textu.
7. Vybrať si samostatne alebo s pomocou primeraný umelecký text podľa záujmu, odporúčania alebo čitateľskej úrovne.
8. Sústredene vlastným tempom čítať umelecké texty rôznych žánrov a spôsobov spracovania.

Klásť otázky k obsahu počúvaného alebo prečítaného umeleckého textu.

1. Pomenovať, čo ho v počúvanom alebo čítanom umeleckom texte zaujalo, prekvapilo alebo čomu nerozumel.
2. Reagovať na počúvaný alebo čítaný umelecký text jednoduchou otázkou.
3. Klásť otázky k postavám, prostrediu alebo udalostiam v počúvanom alebo prečítanom umeleckom texte.
4. Klásť otázky k správaniu a prežívaniu postáv v počúvanom alebo prečítanom umeleckom texte.
5. Klásť otázky k príčinám a následkom udalostí v počúvanom alebo prečítanom umeleckom texte.
6. Klásť otázky k slovám, vyjadreniam alebo častiam textu, ktorým žiak nerozumie.
7. Klásť otázky, ktoré pomáhajú lepšie porozumieť obsahu počúvaného alebo prečítaného umeleckého textu.

Identifikovať explicitné informácie v počúvanom a v čítanom umeleckom texte.

1. Sústredene počúvať alebo čítať umelecký text a zachytiť základnú informáciu o kom alebo o čom text je.
2. Pomenovať postavy, predmety, miesta alebo udalosti, ktoré sú v počúvanom alebo čítanom umeleckom texte priamo uvedené.
3. Odpovedať na jednoduché otázky k explicitným informáciám v počúvanom alebo čítanom umeleckom texte.
4. Nájsť v umeleckom texte priamo uvedenú informáciu podľa otázky alebo zadania.
5. Priradiť explicitné informácie k postave, udalosti, miestu alebo časti umeleckého textu.

6. Porovnať priamo uvedené informácie o postavách, miestach alebo udalostiach v umeleckom texte.
7. Zdôvodniť svoju odpoveď tým, čo bolo v umeleckom texte priamo uvedené.

Vyvodiť základné implicitné informácie z počúvaného a z čítaného umeleckého textu.

1. Zachytiť priamo uvedené informácie potrebné na porozumenie súvislostiam v počúvanom alebo čítanom umeleckom texte.
2. Pomenovať situáciu, konanie alebo reakciu postavy v umeleckom texte.
3. Identifikovať náznaky v slovách, konaní, správaní alebo reakciách postáv.
4. Prepájať náznaky v umeleckom texte s vlastnou skúsenosťou alebo zážitkom.
5. Predpokladať podľa náznakov v texte, čo postava cíti, chce alebo zamýšľa.
6. Vyvodiť základnú implicitnú informáciu o postave, udalosti, prostredí alebo vzťahu medzi postavami.
7. Zdôvodniť vyvedenú implicitnú informáciu oporou o umelecký text.

Vyjadriť svoje pocity, myšlienky a zážitky z počúvaného, čítaného umeleckého textu a z ilustrácií.

1. Prejaviť spontánne reakcie (myšlienky a pocity) na počúvaný text.
2. Graficky (pomocou symbolov alebo obrázkov) zaznamenať svoje pocity a zážitky z počúvaného textu.
3. Prejaviť spontánne reakcie (myšlienky a pocity) na čítaný text.
4. Graficky (pomocou symbolov alebo obrázkov) zaznamenať svoje pocity a zážitky z čítaného textu.
5. Vyjadriť pocity a myšlienky súvisiace s tým, čo ma v texte zaujalo.

Podeliť sa o zážitok z individuálnej recepcie umeleckého textu v komunikačnej situácii.

1. Prejaviť spontánne reakcie, myšlienky a pocity na počúvaný alebo čítaný umelecký text.
2. Graficky pomocou symbolov alebo obrázkov zaznamenať svoje pocity a zážitky z počúvaného alebo čítaného umeleckého textu.

3. Vyjadriť slovne pocity a myšlienky súvisiace s tým, čo žiaka v počúvanom alebo čítanom umeleckom texte zaujalo.
4. Zapojiť sa do rozhovoru o počúvanom alebo čítanom umeleckom texte.
5. Porovnať svoje pocity a zážitky z textu so spolužiakmi.
6. Povedať svoj názor na obsah počúvaného alebo čítaného umeleckého textu.
7. Sformulovať odporúčanie pre spolužiakov k prečítanému umeleckému textu.

Kľasť otázky k vlastnému porozumeniu umeleckého textu.

1. Pomenovať, čomu v počúvanom alebo čítanom texte rozumie a čo ostalo nejasné.
2. Označiť slovo, vetu alebo časť textu, ktorej nerozumie.
3. Sformulovať jednoduchú otázku k vlastnému porozumeniu umeleckého textu. Žiakov je treba viesť k tomu, aby nejasné miesto v texte premenili na otázku, namiesto „Tomuto nerozumiem“ hovorili „Prečo sa toto stalo? Čo znamená toto slovo?“
Pomocné otázky pre učiteľa: *Čo by si sa potreboval/a opýtať, aby si tomu lepšie porozumel/a? Na čo sa chceš opýtať?*
4. Rozlíšiť, či otázka súvisí so slovom, konaním postavy, udalosťou alebo vzťahom medzi časťami textu.
5. Vyhľadať v texte časť, ktorá pomáha pochopiť význam alebo odpovedať na otázku.
6. Overiť si vlastné porozumenie pomocou otázky, návratu k textu alebo rozhovoru.
7. Formulovať s pomocou alebo samostatne otázky, ktoré pomáhajú lepšie porozumieť umeleckému textu.

Predniesť naspamäť umelecký text primeraný veku.

1. Naučiť sa naspamäť umelecký text primeranej dĺžky a kvality – podľa vlastného záujmu a preferencií.)
2. Zreteľne a výrazne predniesť naučený umelecký text – na základe pochopenia zmyslu a obsahu recitovaného textu a na základe interpretácie textu.
3. Dodržiavať spisovnú výslovnosť, zreteľnú artikuláciu a nerušivé dýchanie.
4. Predniesť spamäti umelecký text so správnou melódiou reči.
5. Predniesť spamäti umelecký text so správnou významovou pauzou.
6. Prejaviť pri recitácii textu základné emócie pomocou mimiky a gestikulácie.

7. Dbáť pri recitácii na kultivovanosť rečového prejavu a vystupovania.

Vyrozprávať svoje zážitky z návštevy divadelného alebo filmového predstavenia a z počúvania rozhlasového vysielania.

1. Spontánne prejať pocity a zážitky z divadelného a filmového predstavenia alebo z rozhlasového vysielania.
2. Porovnať svoje pocity a zážitky so spolužiakmi.
3. Zapojiť sa do debaty o divadelnom a filmovom predstavení alebo o rozhlasovom vysielaní.
4. Vyrozprávať stručne a v logickom slede dej videného alebo počutého príbehu.
5. Odporučiť predstavenie alebo vysielanie kamarátovi a svoje odporúčanie zdôvodniť.

Dramatizovať s pomocou učiteľa vhodné umelecké texty.

1. Stvárniť sekvencie počúvaného textu pomocou pantomímy – individuálna alebo skupinová pantomíma, s pomocou učiteľa alebo bez pomoci.
2. Stvárniť dej celého počúvaného textu pomocou pantomímy – individuálna alebo skupinová pantomíma, s pomocou učiteľa alebo bez pomoci.
3. Stvárniť sekvenciu čítaného textu pomocou pantomímy.
4. Nájsť v čítanom umeleckom texte prehovor postavy – žiak sa nemusí učiť pojem replika, dôležité je nájsť v texte miesto, kde sa nachádza prehovor, výpoveď postavy, miesto, kde niekto hovorí, a všimnúť si, či je formálne označované, či sa nachádza na začiatku riadka alebo nie.
5. Zmeniť hlas pri čítaní prehovoru postavy v texte podľa roly s pomocou učiteľa.
6. Čítať kratšie úseky textu alebo jednoduchý umelecký text s dôrazom na roly.

Vyhľadávať texty na čítanie podľa svojho záujmu a účelu čítania samostatne alebo s pomocou iných.

1. Vybrať si texty na čítanie podľa obálky, ilustrácie alebo iných znakov.
2. Využiť pomoc a radu iných pri výbere textov na čítanie.
3. Sformulovať svoje preferencie textov na čítanie podľa účelu alebo záujmu – na pobavenie, o zvieratách, na poučenie, na oddych a pod.

4. Vyhládať umelecké texty na pobavenie/čítanie pre zážitok.
5. Orientovať sa v triednej knižnici a vysvetliť jej význam.
6. Všimnúť si záujem iných o knihy a o témy s a inšpirovať sa tým pri vlastnom čítaní.
7. Všimnúť si podobnosti a rozdiely medzi textami (obsah, forma, ilustrácie, téma).

2. cyklus

Komunikačná interakcia

Komunikovať s rešpektom so spolužiakmi z viacjazyčného prostredia.

1. viesť rozhovor so spolužiakmi o ich odlišnom materinskom jazyku a komunikačných zvyklostiach.

Ak v triede nie sú žiaci s odlišným materinským jazykom, vyhľadávame informácie o jazykoch národnostných menšín v iných zdrojoch a na základe tohto prispôbujeme jednotlivé adaptácie výkonového štandardu.

2. Získať a sprostredkovať základné informácie o komunikačných zvyklostiach v materinskom jazyku spolužiakov.
3. Porovnať komunikačné zvyklosti v slovenčine a v materinskom jazyku spolužiakov.
4. Reagovať na odlišnosti v komunikácii vecne a s rešpektom.
5. Prispôbiť svoje vyjadrovanie spolužiakovi s iným materinským jazykom s cieľom podporiť porozumenie.
6. viesť dialóg so spolužiakmi z viacjazyčného prostredia s porozumením a rešpektom.

Viesť dialóg primerane téme, adresátovi a komunikačnému prostrediu.

1. viesť priamy alebo telefonický dialóg v bežnej situácii.
2. Formulovať repliky v bežnom priamom alebo telefonickom dialógu stručne, jasne a k téme.
3. Vyjadriť v bežnom priamom alebo telefonickom dialógu rôzne komunikačné zámery. Komunikačné zámery: oznámenie, otázka, výzva, prosba, prianie, súhlas, nesúhlas, námietka, výčitka, zdôvodnenie atď.
4. Prispôbiť dialóg komunikačnému partnerovi a situácii.
5. viesť dialóg v skupine pri riešení spoločnej úlohy
6. viesť dialóg vo verejnej komunikačnej situácii.

Vyjadriť názor na bežné alebo aktuálne témy s použitím argumentov.

1. Sformulovať názor na bežnú alebo aktuálnu tému jasne a zrozumiteľne.
2. Zdôvodniť svoj názor pomocou jednoduchých argumentov (napr. vlastná skúsenosť, príklad).
3. Uviesť viac dôvodov alebo príkladov na podporu svojho názoru.
4. Opierať svoje tvrdenia o jednoduché fakty alebo overiteľné informácie.
5. Rozlíšiť fakt od domnienky v jednoduchej komunikácii.
6. Reagovať na argumenty partnera (súhlas, nesúhlas, doplnenie) s uvedením dôvodu.
7. Zvážiť argumenty partnera a prípadne upraviť svoj názor.

Rešpektovať názor komunikačného partnera.

1. Aktívne počúvať komunikačného partnera.
2. Neprerušovať partnera a dodržiavať striedanie replík.
3. Reagovať na názor partnera vecne a zdvorilo.
4. Vyjadriť nesúhlas bez znevažovania partnera.
5. Prijat' odlišný názor ako súčasť dialógu.

Sformulovať vety s rozličným komunikačným zámerom sociálne primeraným spôsobom.

1. Vyjadriť rôznymi spôsobmi súhlas, pochvalu a ocenenie v bežnej situácii.
2. Sformulovať prosbu alebo požiadavku sociálne primeraným spôsobom.
3. Sformulovať námietku alebo nesúhlas v bežnej situácii zdvorilo a rešpektujúco.
4. Vyjadriť viacerými spôsobmi súhlas, pochvalu a ocenenie vo verejnej situácii.
5. Sformulovať a zdôvodniť námietku alebo nesúhlas vo verejnej situácii.
6. Prispôbiť formuláciu vety komunikačnému partnerovi a situácii (napr. rovesník, dospelý, učiteľ).

Uprednostňovať medziľudskú komunikáciu pred komunikáciou s AI v situáciách, kde je dôležité porozumenie a spolupráca.

1. Rozpoznať situácie, v ktorých je pre porozumenie vhodnejšia priama komunikácia s človekom.
2. Uprednostniť komunikáciu s komunikačným partnerom pri riešení spoločnej úlohy pred využitím AI.
3. Vyhľadať pomoc, podporu alebo porozumenie v náročnej situácii u človeka namiesto AI.
4. Vysvetliť výhody medziľudskej komunikácie v situáciách spolupráce alebo riešenia konfliktu.
5. Kombinovať využitie AI a medziľudskej komunikácie primerane situácii.

Komunikovať uvedomelo a zodpovedne v online prostredí.

1. Sformulovať krátku textovú správu v digitálnej komunikácii jasne, zrozumiteľne a primerane situácii
2. Vieť dialóg prostredníctvom četu s ohľadom na pravidlá slušnej a rešpektujúcej komunikácie.
3. Prispôbiť spôsob komunikácie online prostrediu a komunikačnému partnerovi (napr. rovesník, učiteľ).
4. Poznať riziká dialógu vo verejnom internetovom prostredí.
5. Dodržiavať zásady bezpečnej komunikácie v internetovom prostredí.
6. Vyhľadať pomoc dospelaj osoby v prípade neprimeranej alebo ohrozujúcej komunikácie online.

Používať základné žánre korešpondencie.

1. Sformulovať osobný list blízkeму adresátovi.
2. Sformulovať osobný list dospelému adresátovi.
3. Sformulovať jednoduchý e-mail blízkeму adresátovi.
4. Sformulovať jednoduchý e-mail dospelému adresátovi.
5. Použiť v liste a v e-maile vhodné oslovenie a rozlíšiť tykanie a vykanie.
6. Vybrať vhodnú formu korešpondencie podľa komunikačnej situácie.

Uplatniť v dialógu situačne vhodné jazykové, zvukové a pohybové prostriedky.

1. Prispôbiť svoje vyjadrovanie komunikačnej situácii a partnerovi v jednoduchom dialógu.
2. Používať primerané jazykové prostriedky (slovná zásoba, formulácie) vzhľadom na situáciu.
3. Využívať zvukové prostriedky reči (napr. hlasitosť, tempo, intonáciu) tak, aby podporovali porozumenie.
4. Využívať základné pohybové prostriedky (mimika, gestá, postoj) primerane situácii.
5. Reagovať na jazykové a neverbálne prejavy komunikačného partnera.

Hovorená produkcia

Zhromaždiť jazykový materiál na tvorenie hovoreného textu.

1. Vybaviť si a zaznamenať slová, slovné spojenia a poznatky k téme hovoreného textu.
2. Zhromaždiť jazykový materiál k téme hovoreného textu z rozhovorov, počúvaných textov alebo iných dostupných zdrojov.
3. Zhromaždiť jazykový materiál k téme hovoreného textu z knižných, časopiseckých alebo elektronických zdrojov.
4. Overiť správnosť získaných informácií a pracovať s overeným jazykovým materiálom.
5. Roztriediť získané slová, formulácie a informácie podľa významu a vhodnosti pre hovorený text.
6. Vybrať a pomocou osnovy usporiadať jazykový materiál na tvorenie hovoreného textu.

Sformulovať ústnu informáciu určenú pre verejné prostredie.

1. Sformulovať krátky ústny oznam určený pre prostredie triedy.
2. Sformulovať ústnu informáciu o triednej alebo školskej udalosti s uvedením podstatných údajov.
3. Sformulovať ústnu pozvánku určenú známemu školskému publiku.

4. Sformulovať stručnú ústnu správu o udalosti alebo činnosti určenej pre školské prostredie.
5. Ústne zhrnúť odborné informácie v prepojení s učivom ďalších vzdelávacích oblastí.
6. Použiť v ústnej informácii pre verejné prostredie vecné, stručné a spisovné formulácie.
7. Prispôbiť obsah ústnej informácie verejnému adresátovi v školskom prostredí.

Vytvoriť rôzne typ ústneho rozprávania.

1. Vyrozprávať prežitú udalosť z vlastnej skúsenosti so zachovaním základného časového sledu.
2. Vyrozprávať reálny príbeh so zachytením príčiny a následku deja.
3. Vyrozprávať reálny alebo vymyslený príbeh s uplatnením časovej a logickej postupnosti.
4. Vytvoriť ústne rozprávania s jednoduchou zápletkou a jej riešením.
5. Obohatiť ústne rozprávania o opisné prvky podporujúce predstavu deja.
6. Samostatne vytvoriť ústne rozprávania so zachovaním časovej postupnosti, zápletky a riešenia.

Ústne sformulovať jednoduchý opis pracovného postupu.

1. Vymenovať jednotlivé kroky jednoduchého pracovného postupu.
2. Usporiadať kroky pracovného postupu podľa ich následnosti.
3. Sformulovať jednoduchý ústny opis pracovného postupu s pomocou osnovy alebo vizuálnej opory.
4. Prepojiť kroky pracovného postupu v ústnom opise pomocou časových a poradových výrazov.
5. Použiť pri ústnom opise pracovného postupu presné pomenovania činností a kľúčových detailov.
6. Samostatne sformulovať ucelený ústny opis jednoduchého pracovného postupu.

Ústne opísať jednoduchý opis pozorovaného objektu.

1. Vymenovať základné znaky pozorovaného objektu.
2. Rozlíšiť podstatné a menej podstatné znaky pozorovaného objektu.

3. Usporiadať znaky pozorovaného objektu podľa jednoduchých kategórií.
4. Použiť pri ústnom opise pozorovaného objektu presné pomenovania jeho častí a vlastností.
5. Ústne opísať pozorovaný predmet, osobu, živočícha alebo prostredie podľa vhodných kategórií.
6. Rozvinúť ústny opis pozorovaného objektu o ďalšie dôležité znaky.
7. Samostatne sformulovať ucelený ústny opis pozorovaného objektu.

Ústne zdôvodniť názor na aktuálnu tému.

1. Sformulovať vlastný názor na jednoduchú aktuálnu tému v krátkom ústnom prejave.
2. Uviesť jeden dôvod na podporu vlastného názoru.
3. Podporiť vlastný názor príkladom, skúsenosťou alebo faktom.
4. Rozlíšiť pri zdôvodňovaní názoru fakty a domnienky.
5. Zdôvodniť vlastný názor viacerými vecnými dôvodmi.
6. Usporiadať názor a jeho zdôvodnenie do krátkeho súvislého ústneho prejavu.
7. Samostatne ústne zdôvodniť vlastný názor na aktuálnu tému.

Pripraviť a predniesť jednoduchý rečnícky prejav.

1. Pripraviť si a predniesť oznam pre kolektívneho adresáta vo verejnom prostredí. V školskom rozhlase alebo simulovať verejnú situáciu v triede. Dbáť na presnosť údajov. Pri prednese uplatniť zreteľnú artikuláciu, spisovnú výslovnosť, vhodné tempo, dôraz, mimiku a gestikuláciu.
2. Pripraviť si a predniesť správu pre kolektívneho adresáta vo verejnom prostredí. V školskom rozhlase alebo simulovať verejnú situáciu v triede. Dbáť na presnosť údajov. Pri prednese uplatniť zreteľnú artikuláciu, spisovnú výslovnosť, vhodné tempo, dôraz, mimiku a gestikuláciu.
3. Pripraviť si a predniesť pozvanie na školské/záujmové podujatie pre kolektívneho adresáta. V školskom rozhlase, simulovať verejnú situáciu v triede a pod. Dbáť na presnosť údajov. Pri prednese uplatniť zreteľnú artikuláciu, spisovnú výslovnosť, vhodné tempo, dôraz, mimiku a gestikuláciu.
4. Pripraviť si a predniesť jednoduchú odbornú informáciu pre kolektívneho adresáta. Na prípravu použiť dôveryhodné tlačené alebo elektronické zdroje (encyklopédie,

populárno-náučné články a pod.). Pri prednese uplatniť zreteľnú artikuláciu, spisovnú výslovnosť, vhodné tempo, dôraz, mimiku a gestikuláciu.

5. Pripraviť si a v reálnom prostredí predniesť sprevádzanie návštevy po triede, škole, obci. Dbať na presnosť údajov a pútavosť textu pre poslucháča. Pri prednese uplatniť zreteľnú artikuláciu, spisovnú výslovnosť, vhodné tempo, dôraz, mimiku a gestikuláciu.
6. Vylepšiť hovorený prejav pomocou kontrolných otázok a jednoduchých grafických nástrojov.

Upraviť obsahovú a jazykovú stránku hovoreného textu a jeho prednes.

1. Doplniť do hovoreného textu chýbajúce podstatné informácie.
2. Odstrániť z hovoreného textu nejasné alebo nadbytočné časti.
3. Usporiadať obsah hovoreného textu tak, aby na seba jeho časti zrozumiteľne nadväzovali.
4. Spresniť nepresné alebo všeobecné formulácie v hovorenom texte.
5. Upraviť jazykovú stránku hovoreného textu použitím presnejších pomenovaní.
6. Upraviť prednes hovoreného textu z hľadiska tempa, hlasitosti, plynulosti a výslovnosti.
7. Samostatne upraviť hovorený text a jeho prednes vzhľadom na účel a poslucháča.

Sformulovať otázky k obsahu, jazyku a k prednesu hovoreného textu.

1. Sformulovať otázky k podstatným informáciám vo vypočutom hovorenom texte.
2. Sformulovať otázky k súvislostiam medzi informáciami vo vypočutom hovorenom texte.
3. Sformulovať otázky na doplnenie alebo objasnenie informácií vo vypočutom hovorenom texte.
4. Sformulovať otázky k jazykovej stránke vypočutého hovoreného textu.
5. Sformulovať otázky k prednesu vypočutého hovoreného textu.

Uplatniť v hovorenom prejave situačne vhodné jazykové, zvukové a pohybové prostriedky.

1. Rozlíšiť jazykové prostriedky vhodné pre rôzne komunikačné situácie.
2. Vybrať jazykové prostriedky primerané adresátovi a komunikačnému zámeru hovoreného prejavu.

3. Použiť v hovorenom prejave slovnú zásobu podporujúcu zrozumiteľnosť a primeranosť prejavu.
4. Prispôbiť jazykový register hovoreného prejavu adresátovi a situácii.
5. Použiť zvukové prostriedky podporujúce zrozumiteľnosť hovoreného prejavu.
6. Použiť pohybové prostriedky primerané komunikačnej situácii.
7. Uplatniť v hovorenom prejave jazykové, zvukové a pohybové prostriedky vzhľadom na adresáta, zámer a situáciu.

Písaná produkcia

Zhromaždiť jazykový materiál na tvorenie písaného textu.

1. Vybaviť si z pamäti a písomne zaznamenať informácie a poznatky o téme.
2. Zhromaždiť a písomne zaznamenať informácie z rozhovorov so spolužiakmi a/alebo inými osobami.
3. Zhromaždiť a písomne zaznamenať informácie a poznatky k téme z knižných a časopiseckých zdrojov.
4. Zhromaždiť a písomne zaznamenať informácie a poznatky k téme z elektronických zdrojov.
5. Overiť pravdivosť získaných informácií a ďalej pracovať s overenými informáciami.
6. Roztriediť, vybrať a pomocou osnovy usporiadať získané informácie.

Vytvoriť súvislý písaný a obrazovo-písaný text na zvolenú tému.

1. Rozvinúť tému tvoreného písaného textu primeranými komunikačnými prostriedkami.
2. Rozvinúť tému tvoreného písaného textu s dodržaním zvoleného slohového postupu.
3. Doplniť vlastný písaný text o primerané obrazové vyjadrenia podporujúce komunikačný zámer autora.
4. Rozšíriť vlastný písaný text o obsahovo súvisiace myšlienky s dodržaním slohového postupu.
5. Uplatniť pri písaní súvislého textu variabilné nadväzovacie prostriedky.

Sformulovať písomnú informáciu určenú pre verejné prostredie.

1. Napísať oznam a pozvánku pre verejné prostredie s presným vyjadrením kľúčových informácií.
2. Napísať správu pre verejné prostredie s primeraným vyjadrením kľúčových informácií.
3. Vytvoriť informačný plagát o podujatí s presným a nápaditým vyjadrením kľúčových informácií a v primeranej grafickej úprave.
4. Vytvoriť písomné zhrnutie odborných informácií (v prepojení s ostatnými predmetmi a vzdelávacími oblasťami).

Zhromaždiť jazykový materiál na tvorenie písaného textu.

1. Vybaviť si z pamäti a písomne zaznamenať informácie a poznatky o téme.
2. Zhromaždiť a písomne zaznamenať informácie z rozhovorov so spolužiakmi a/alebo inými osobami.
3. Zhromaždiť a písomne zaznamenať informácie a poznatky k téme z knižných a časopiseckých zdrojov.
4. Zhromaždiť a písomne zaznamenať informácie a poznatky k téme z elektronických zdrojov.
5. Overiť pravdivosť získaných informácií a ďalej pracovať s overenými informáciami.
6. Roztriediť, vybrať a pomocou osnovy usporiadať získané informácie.

Vytvoriť rôzne typy písomného rozprávania.

1. Písomne vyrozprávať prežitú udalosť/skúsenosť s vyjadrením významných detailov a okolností prežitých dejov.
2. Písomne vyrozprávať reálny alebo vymyslený príbeh s uplatnením časovej a logickej postupnosti.
3. Navrhnuť a v písomnom rozprávaní uplatniť vhodnú zápletku.
4. Navrhnuť viacero riešení zápletky vymysleného príbehu a v písomnom rozprávaní uplatniť najvhodnejšie riešenie.

Vytvoriť jednoduchý opis pracovného postupu.

1. Písomne zaznamenať kroky pozorovanej alebo vykonávanej činnosti podľa následnosti.
2. Vyjadriť kľúčové detaily pozorovanej alebo vykonávanej činnosti výstižne pomocou vhodne zvolených slov a slovných spojení.
3. Uplatniť pri opise pracovného postupu logické nadväzovanie viet.
4. Funkčne využiť pri opise pracovného postupu nákresy, schémy, plány či obrazovú fotodokumentáciu činnosti.
5. Vylepšiť opis pracovného postupu pomocou kontrolných otázok a jednoduchých grafických nástrojov.

Vytvoriť jednoduchý opis pozorovaného objektu.

1. Vhodnými slovami písomne vyjadriť hlavné znaky pozorovaného objektu podľa kategórií.
2. Odlíšiť hlavné a vedľajšie znaky pozorovaného objektu.
3. Opísať pozorovaný predmet podľa kategórií (tvar, farba, veľkosť, materiál, použitie).
4. Opísať pozorovaného živočícha podľa kategórií (veľkosť, farba, stavba tela, pohyb atď.)
5. Opísať pozorovanú osobu podľa kategórií (výška, časti tela, chôdza, správanie atď.).
6. Opísať pozorované prostredie podľa kategórií (veľkosť, časti, orientácia v priestore).
7. Použiť v opise presné a výstižné pomenovania.
8. Vylepšiť opis pozorovaného objektu pomocou kontrolných otázok a jednoduchých grafických nástrojov.

Zdôvodniť písomne názor na aktuálnu tému.

1. Voľne spísať myšlienky k zvolenej téme.
2. Písomne sformulovať svoj názor k téme.
3. Sformulovať a zapísať fakty na podporu svojho názoru.
4. Písomne sformulovať svoj názor k téme s oporou o fakty, odlíšiť fakty od domnienok.

Využiť písanie pri učení sa.

1. Zapísať kľúčové slová učebnej témy a zdôvodniť ich výber.

2. Zapísať kľúčové informácie z učebného textu a zdôvodniť ich výber.
3. Písomne zhrnúť svoje doterajšie poznatky o učebnej téme.
4. Doplniť zhrnutie doterajších poznatkov o nové zistenia z učebného textu.
5. Vytvorí písomnú osnovu učebnej témy a pomocou nej reprodukovat získané poznatky o téme.
6. Využívať pri učení sa základné stratégie a postupy spočívajúce v písomnom zaznamenávaní poznatkov.

Upraviť členenie, obsahovú a jazykovú stránku napísaného textu.

1. Identifikovať a vylepšiť nevhodné obsahy vlastného textu podľa komunikačného/autorského zámeru.
2. Identifikovať a vylepšiť nevhodné obsahy vlastného textu podľa žánru.
3. Zhodnotiť členenie vlastného textu pomocou učiteľa.
4. Vylepšiť členenie vlastného textu podľa komunikačného/autorského zámeru a žánru s pomocou učiteľa.
5. Identifikovať a opraviť jazykové a pravopisné nedostatky vlastného textu podľa osvojených vedomostí a zručností.

Uplatniť pri písaní znalosti jazykových prostriedkov, osvojené pravopisné pravidlá a grafické zručnosti.

1. Uplatniť pri písaní vhodné jazykové prostriedky vzhľadom na komunikačný zámer.
2. Písať podľa výslovnosti: automatizácia pravopisu i/í po mäkkých spoluhláskach, y/ý po tvrdých spoluhláskach, slabičného pravopisu, pravopisu dvojhlások, pravopisu slabík so slabikotvornými spoluhláskami.
3. Písať podľa významu: ďalšie významové skupiny vlastných podstatných mien (názvy sviatkov, ulíc, geografické názvy atď.).
4. Písať podľa pôvodu: pravopis i/y, í/ý v koreni slova po obojakých písmenách v ďalších domácich slovách, pravopis ďalších prevzatých slov.
5. Písať podľa jednotného tvaru: pravopis pri spodobovaní spoluhlások podľa znelosti; pravopis pádových koncoviek podstatných mien a prídavných mien; pravopis ďalších slovesných tvarov a slovotvorných prípon.

6. Písať podľa gramatického pravidla: rozlíšiť nominatív jednotného a množného čísla pri prídavných menách, ktoré sa skloňujú podľa vzoru pekný.
7. Písať so správnou interpunkciou: čiarka v jednoduchej vete, čiarka v jednoduchom súvetí, interpunkčné znamienka v priamej reči.
8. Uplatniť pri písaní (rukou alebo pomocou textového editora) základné pravidlá grafickej úpravy a usporiadania textu podľa komunikačného zámeru.

Recepcia vecných textov

Aktívne si vypočúť a samostatne prečítať primerane náročný vecný text.

1. Sústredene si vypočúť vecný text a porozumieť kľúčovým informáciám – texty vyberáme podľa obsahového celku *žánre vecného textu*.
2. Samostatne si prečítať vecný text a porozumieť kľúčovým informáciám – texty vyberáme podľa obsahového celku *žánre vecného textu*.
3. Klásť otázky k obsahu a k jazyku počúvaných a čítaných vecných textov.
4. Vypočúť si a sledovať informačné texty s odbornou funkciou – v prepojení s obsahmi vzdelávacích oblastí a s využitím auditívnych a audiovizuálnych žánrov.
5. Prečítať a prezeráť si informačné texty s odbornou funkciou – v prepojení s obsahmi vzdelávacích oblastí a s využitím verbálnych a vizuálnych žánrov – súvislých, nesúvislých, obrazovo-písaných, digitálnych.
6. Zhrnúť informácie získané z počúvaného/čítaného/prezeraného odborného textu.
7. Vybrať si odborné texty na počúvanie/čítanie/prezeranie samostatne a podľa svojich záujmov.
8. Naplánovať si čas a vhodný postup pri počúvaní/čítaní/ prezeraní primeraného odborného textu.

Identifikovať explicitné informácie v počúvanom a v čítanom vecnom texte.

1. Vymenovať fakty z vypočutého a z prečítaného vecného textu – texty vyberáme podľa obsahového celku *žánre vecného textu*.
2. Identifikovať a objasniť kľúčové slová vo vypočutom a v prečítanom vecnom texte – pomocou kontextu a jazykového slovníka.

3. Identifikovať a objasniť kľúčové informácie vo vypočutom a v prečítanom vecnom texte.
4. Tvoríť otázky k explicitným informáciám vo vypočutom a v prečítanom vecnom texte.
5. Zhrnúť kľúčové slová a informácie z vypočutého a z prečítaného vecného textu.
6. Zaznamenať kľúčové slová a informácie pomocou jednoduchkej tabuľky alebo schémy.

Vyvodiť základné a prehlbujúce implicitné informácie z počúvaného a z čítaného vecného textu.

1. Vyvodiť významy neznámych slov z vypočutého a z prečítaného vecného textu – so zameraním na abstraktné slová, viacvýznamové slová a ustálené slovné spojenia.
2. Vyvodiť súvislosti medzi informáciami vo vypočutom a v prečítanom vecnom texte – texty vyberáme podľa obsahového celku žánre vecného textu.
3. Vyvodiť významy nových pojmov a odborných slov z primeraného odborného textu – v prepojení s obsahmi vzdelávacích oblastí).
4. Vyvodiť súvislosti medzi informáciami v primeranom odbornom texte – v prepojení s obsahmi vzdelávacích oblastí.
5. Prepojiť informácie z textu s doterajšími znalosťami a skúsenosťami – v rôznych žánroch vecného textu, vrátane primeraných odborných textov.
6. Vyvodiť prehlbujúce súvislosti nad rámec textu – v rôznych žánroch vecného textu, vrátane primeraných odborných textov.
7. Tvoríť otázky k implicitným informáciám vyvedeným z textu – v rôznych žánroch vecného textu, vrátane primeraných odborných textov.
8. Objasniť vyvedené informácie, formulovať predpoklady a overovať ich – v rôznych žánroch vecného textu, vrátane primeraných odborných textov.

Identifikovať explicitné informácie a vyvodiť implicitné informácie v nesúvislom, obrazovo-písanom a digitálnom vecnom texte.

1. Identifikovať a vyvodiť informácie v diagrame, schéme a náčrte – v prepojení s obsahmi vzdelávacích oblastí.
2. Identifikovať a vyvodiť informácie v mape, grafe a cestovnom poriadku – v prepojení s obsahmi vzdelávacích oblastí.
3. Orientovať sa v tlačennom jazykovom slovníku a vyhľadať v ňom zadané informácie.

4. Orientovať sa v primeraných odborných digitálnych textoch (digitálna encyklopédia, webové stránky, prezentácie, inštruktážne videá).
5. Identifikovať a vyvodiť informácie v odborných digitálnych textoch – v prepojení s obsahmi vzdelávacích oblastí.
6. Vyhládať zadané informácie v elektronickom jazykovom slovníku.
Odporúčame pracovať výberovo so Slovníkovým portálom JÚLŠ SAV.
7. Porozumieť rôznym druhom reklamného textu a jeho presvedčacej funkcii (reklamný text v novinách a letákoch, v rozhlasovom a televíznom vysielaní).
8. Tvoriť otázky k informáciám vyvedeným z nesúvislého, obrazovo-písaného a digitálneho textu.

Roztriediť a zaznamenať získané informácie.

1. Roztriediť informácie získané z textu podľa stanovených kritérií – v závislosti od žánra vecného textu.
2. Písomne zaznamenať roztriedené informácie pomocou tabuľky alebo grafickej schémy.
3. Vytvoriť písomnú osnovu textu a pomocou nej text zreprodukovať – druh osnovy závisí od žánra vecného textu.
4. Napísať stručný súhrn informácií získaných z textu.

Prepojiť získané informácie so svojimi doterajšími znalosťami a skúsenosťami.

1. Porovnať doterajšie a nové znalosti o téme (s využitím interaktívneho záznamového systému (INSERT), tabuľky V-CH-D a pod.).
2. Vyhodnotiť zhody a rozdiely medzi doterajšími a novými znalosťami o téme.
3. Spojiť doterajšie a novozískané informácie pri tvorení vlastných hovorených a písaných textov (v prepojení s hovorenou a písanou produkciou).

Vyjadriť svoj názor na počúvaný/čítaný text a zdôvodniť ho.

1. Ústne zdôvodniť, čo ma na texte zaujalo a prečo.
2. Klásť otázky k obsahu a k členeniu vypočutého a prečítaného vecného textu.
3. Písomne zdôvodniť, čo ma na texte zaujalo a prečo.

4. Klásť otázky k jazykovým prostriedkom vo vypočutom a v prečítanom vecnom texte – s oporou o celok obsahového štandardu komunikačné prostriedky a pravidlá.
5. Klásť otázky k obrazovej a zvukovej zložke v obrazovo-písanom a obrazovo-hovorenom texte.
6. Sformulovať odporúčania na obsahové a kompozičné vylepšenie textu.
7. Sformulovať odporúčania na jazykové vylepšenie textu.
8. Sformulovať odporúčania na vylepšenie obrazovej, grafickej a zvukovej stránky textu.

Posúdiť mieru vlastného porozumenia a použiť základné stratégie na zlepšenie porozumenia vecného textu.

1. Hodnotiť vlastné porozumenie pomocou spätnej väzby učiteľa. Napríklad: „*Myslel si si, že si správne odpovedal, a mal si pravdu.*“
2. Sledovať vlastné porozumenie textu pomocou kontrolných otázok: *Čomu v texte nerozumiem? Čo je príčinou neporozumenia? Ako to môžem vyriešiť? Akú pomoc pritom využijem?*
3. Navrhnuť riešenie neporozumenia – pomocou učiteľa alebo spolužiakov.
4. Použiť základné stratégie na zlepšenie porozumenia vecného textu: opakované počúvanie/čítanie textu, štruktúrované počúvanie/čítanie textu, kladenie vlastných otázok, odpovede na nápovedné otázky učiteľa.
5. Použiť základné stratégie na zlepšenie porozumenia vecného textu: INSERT, tabuľka V-CH-D, písomný záznam informácií, použitie grafických schém, využitie slovníkov.

Využiť získané informácie pri učení sa, v bežnom živote alebo pri záujmových aktivitách.

1. Využiť získané informácie pri riešení učebných úloh.
2. Využiť získané informácie pri záujmových aktivitách.
3. Využiť získané informácie pri riešení problémových situácií v škole a mimo nej.

Odlíšiť vecné texty podľa komunikačného zámeru.

1. Odhadnúť, čo chce autor textu adresátovi povedať: informovať, vyzprávať, opísať, poučiť, zaujať, presvedčiť (podľa obsahového celku žánre vecného textu).

2. Odlíšiť súvislý a nesúvislý informačný text.
3. Rozpoznať základné znaky informačného, rozprávacieho a opisného textu.
4. Porovnať obsah, členenie a jazykové prostriedky v informácii, rozprávaní a opise.
5. Porovnať bežnú a úradnú informáciu.
6. Porovnať bežný a odborný text.
7. Pozorovať presvedčiaciu funkciu v reklamnom texte.

Použití pri porozumení textu znalosti vetných a súvetných celkov, slovnej zásoby a lexikálnych vzťahov.

1. Rozpoznať členenie textu, nadväznosť odsekov a viet.
2. Rozoznať základné nadväzovacie prostriedky v texte: pripájacie častice, opakovanie slov, synonymické opakovanie, opakovanie rovnakých tvarov slovesa, slovotvorne súvisiace slová.
3. Spoznávať úlohu vetnej a súvetnej stavby pri porozumení textu.
4. Pri porozumení textu spoznávať abstraktné názvy dejov a vlastností, odborné slová, viacvýznamové slová, ustálené slovné spojenia s priamym a s obrazným významom.
5. Identifikovať v texte slová z rovnakého slovotvorného hniezda a motivačný vzťah medzi základovým a odvodeným slovom.
6. Využiť pri porozumení textu znalosti významu a funkcie slovných druhov.
7. Využiť pri porozumení textu znalosti skloňovania podstatných a prídavných mien a znalosti slovesného času a spôsobu.
8. Spoznávať úlohu rôznych druhov vlastného mena v texte.

Recepcia umeleckých textov

Aktívne si vypočúť a samostatne s porozumením prečítať primerane náročný umelecký text.

1. Vybrať si umelecký text na počúvanie alebo čítanie samostatne, podľa svojich záujmov a čitateľskej úrovne.

2. Sústredene si vypočúť alebo prečítať primerane náročný umelecký text a identifikovať kľúčové informácie.

Pred počúvaním aj čítaním je dôležité zamyslieť sa nad tým, čo sa z textu chcem dozvedieť, aké pocity alebo informácie môžem očakávať. Je to najmä z dôvodu uvedomenia si, že ide o čítanie a počúvanie textov umeleckého charakteru, v ktorých sú informácie spracované inak ako v odborných textoch.

3. Samostatne čítať primerane náročný umelecký text a priebežne si overovať porozumenie.
4. Sledovať pri počúvaní alebo čítaní, ako sa v umeleckom texte rozvíja dej, postavy a vzťahy medzi nimi.
5. Odhadovať na základe kontextu a vlastných životných skúseností možné pokračovanie textu, vývin deja alebo konanie postáv.
6. Identifikovať nejasnosti pri porozumení textu a vrátiť sa k časti textu, ktorá pomáha nejasnosti objasniť.
7. Použiť základné stratégie na zlepšenie porozumenia umeleckého textu.

Identifikovať explicitné informácie v počúvanom a prečítanom umeleckom texte.

1. Vymenovať fakty z počutého alebo prečítaného umeleckého textu.
2. Identifikovať kľúčové informácie vo vypočutom alebo prečítanom umeleckom texte.
3. Nájsť v texte explicitné informácie o postavách, prostredí, udalostiach alebo vzťahoch medzi nimi.
4. Priradiť explicitné informácie k postave, udalosti, miestu alebo časti textu.
5. Odlíšiť podstatné informácie od detailov, ktoré sú menej dôležité pre celkové porozumenie.
6. Roztriediť a zaznamenať kľúčové informácie z umeleckého textu pomocou pojmovej mapy alebo iného grafického organizéra.
7. Zhrnúť kľúčové informácie z vypočutého alebo prečítaného umeleckého textu.

Vyvodiť základné a prehlbujúce implicitné informácie z počúvaného a čítaného umeleckého textu.

1. Všimáť si v umeleckom texte náznaky v slovách, konaní, správaní alebo reakciách postáv.
2. Prepájať priamo uvedené informácie s vlastnými skúsenosťami a predchádzajúcim porozumením textu.

3. Vyvodit' základné implicitné informácie o postavách, udalostiach, prostredí alebo vzťahoch medzi postavami.
4. Sledovať súvislosti medzi časťami textu, ktoré pomáhajú porozumieť nepriamo vyjadreným významom.
Napríklad: postava sa bojí, postava niekomu závidí, medzi postavami vznikol konflikt apod.
5. Vyvodit' prehlbujúce implicitné informácie o príčinách konania postáv, vývine udalostí, vzťahoch alebo téme textu.
6. Zdôvodniť vyodené implicitné informácie s oporou o počúvaný alebo čítaný umelecký text.
Napríklad: prečo postava koná určitým spôsobom, ako sa mení jej vzťah k inej postave, čo vyplýva z deja alebo konania postavy apod.

Prepojiť informácie získané z umeleckého textu so svojimi doterajšími znalosťami a skúsenosťami.

1. Pomenovať informácie, situácie, postavy alebo udalosti z umeleckého textu, ktoré pripomínajú vlastnú skúsenosť alebo predchádzajúce poznanie.
2. Vyjadriť, čo je v umeleckom texte známe, blízke, nové alebo prekvapujúce.
3. Prepájať informácie z umeleckého textu s vlastnými zážitkami, skúsenosťami alebo poznatkami o svete.
Osobná skúsenosť nemá nahradiť porozumenie textu ani viesť k voľnému rozprávaniu mimo textu, ale má slúžiť ako opora pri pochopení situácií, postáv, vzťahov, konania alebo témy textu. Učiteľ môže žiakov podporovať otázkami typu: „Čo ti táto situácia pripomína? Zažil/a si niečo podobné? Poznáš podobnú postavu alebo príbeh? Ako ti to, čo už vieš alebo poznáš, pomáha porozumieť textu? Kde v texte vidíš súvislosť so svojou skúsenosťou?“
4. Porovnať situáciu, postavu alebo udalosť z umeleckého textu s vlastnou skúsenosťou alebo známou životnou situáciou.
Všimáť si jazykové prostriedky, ktoré v texte plnia estetickú funkciu pri charakteristike postavy, opise prostredia atď.
5. Prepájať informácie z umeleckého textu s inými prečítanými, počutými alebo videnými textami a príbehmi.
6. Vysvetliť, ako vlastné znalosti alebo skúsenosti pomáhajú porozumieť umeleckému textu.

7. Využiť doterajšie znalosti a skúsenosti pri porozumení, rozhovore alebo tvorivej reakcii na umelecký text.

Posúdiť mieru vlastného porozumenia umeleckého textu a použiť základné stratégie na zlepšenie porozumenia.

1. Rozlíšiť, ktoré časti umeleckého textu sú porozumené úplne, čiastočne alebo neporozumené.
2. Určiť, čo spôsobuje neúplné alebo neisté porozumenie umeleckému textu.
3. Posúdiť mieru vlastného porozumenia umeleckého textu podľa obsahu, súvislosti, konania postáv alebo významu nejasných častí.
4. Vybrať primeranú stratégiu na zlepšenie porozumenia umeleckého textu podľa povahy nejasnosti.
5. Použiť vybranú stratégiu na zlepšenie porozumenia.
6. Overiť účinnosť použitej stratégie pri porozumení umeleckému textu.
7. Upraviť alebo doplniť vlastné porozumenie umeleckého textu na základe použitej stratégie a návratu k textu.

Vyjadriť svoj názor na počúvaný alebo čítaný umelecký text a zdôvodniť ho.

1. Vnímať a pomenovať emocionálne reakcie na počúvaný alebo čítaný umelecký text.
Pri pomenovaní emocionálnych reakcií je vhodné ponúkať žiakom oporu v slovnej zásobe, napríklad škálu pocitov, kartičky emócií alebo nedokončené vety typu: *Pri tejto časti som sa cítil/a..., Prekvapilo ma..., Bolo mi ľúto...*
2. Opísať svoju reakciu na umelecký text alebo jeho časť a určiť, čo ju spôsobilo.
3. Nájsť súvislosti medzi umeleckým textom a vlastnými skúsenosťami, znalosťami alebo čitateľskými zážitkami.
Predpokladá sa práca s textom a hľadanie prvku v texte alebo momentu v deji, ktorý na žiaka takto pôsobil (konanie postavy, správanie iných postáv k hlavnej postave a pod.).
4. Vyjadriť svoj názor na umelecký text, jeho časť, postavu, udalosť, tému alebo spôsob spracovania. Napríklad v konaní postavy – „*Táto postava sa tiež nedokáže rozhodnúť medzi dvoma obľúbenými jedlami ako ja..., ja by som to urobil/a presne tak ako...*“.
5. Zdôvodniť svoj názor na umelecký text konkrétnym príkladom, situáciou, časťou textu alebo čitateľským zážitkom.

Pri zdôvodňovaní názoru je potrebné viesť k tomu, aby svoj názor opierali o konkrétnu časť textu, situáciu, konanie postavy, jazykové vyjadrenie, ilustráciu alebo vlastný čitateľský zážitok. Dôležité je, aby sa postupne vzdávali od všeobecných odpovedí typu páčilo sa mi to a dokázali povedať, čo presne ich k názoru viedlo.

6. Prehodnotiť alebo potvrdiť svoj názor na umelecký text a prvé dojmy z neho na základe aktivít na porozumenie textu.

Prehodnotenie názoru neznamena, že žiak musí svoj pôvodný názor zmeniť. Môže ho potvrdiť, spresniť alebo doplniť po rozhovore, opätovnom čítaní, práci s otázkami alebo po porovnaní s názorom iných. Cieľom je, aby dieťa vnímalo názor ako niečo, čo sa môže rozvíjať hlbším porozumením textu.

7. Odporučiť umelecký text iným na základe vlastného názoru, pocitov, prežívania a zdôvodnenia.

Zamerať sa na zmyslové vnímanie (čo som videl, počul, ochutnal, čoho som sa dotkol) a jeho opísanie pomocou porovnania s vlastnými životnými skúsenosťami a zážitkami.

Zdieľať svoj zážitok z čítania a počúvania textu primeraným spôsobom verbálne alebo neverbálne.

1. Vypočuť si a sústredene vnímať rozprávanie ostatných.
2. Podeliť sa so svojím čitateľským zážitkom s inými.
3. Porovnať svoj pocit a zážitok z prečítaného alebo vypočutého umeleckého textu s pocitmi a zážitkami iných.
4. Sformulovať písomne v čitateľskom zázname svoje pocity a zážitky z umeleckého textu.

Nejde o tradičné chápanie čitateľského denníka, ale o rôzne formy záznamov s ilustráciami či bez nich ako súčasť čitateľského portfólia žiaka.

Zdieľať ústnou aj písomnou formou zážitky z návštevy divadelného alebo filmového predstavenia a z počúvania rozhlasového vysielania.

1. Sformulovať základné informácie o predstavení – kde a kedy sa odohralo, aký malo názov.
2. Prerozprávať dejovú líniu predstavenia a identifikovať dôležité dejové prvky.
3. Opísať hlavných hrdinov a ich správanie.
4. Uvedomiť si a pomenovať svoje pocity a reakcie počas sledovania divadelného alebo filmového predstavenia.

5. Pomenovať, čo ma v predstavení alebo hereckej interpretácii zaujalo a prečo.
6. Zdieľať a porovnať svoj pocit a zážitok z divadelného alebo filmového predstavenia s inými.
7. Sformulovať písomne v čitateľskom zázname svoje pocity a zážitky z divadelného alebo filmového predstavenia.

Nejde o tradičné chápanie čitateľského denníka, ale o rôzne formy záznamov s ilustráciami či bez nich ako súčasť čitateľského portfólia žiaka.

Predniesť umelecký text s výraznou intonáciou a s citovým prežitím v rámci svojich schopností.

1. Porozumieť umeleckému textu a jeho významu, myšlienke a emóciám, ktoré sprostredkúva.
2. Správne artikulovať, zrozumiteľne a plynule vyslovovať slová a vety pri prednese.
3. Dbáť na správne dýchanie a vydržať plynule predniesť dlhší úsek.
4. Vnímať a zachovať rytmus, rým a metrum v poézii.
5. Uplatniť pri prednese vhodné zvukové prostriedky (melódiu, tempo, dôraz, pauzu) a spisovnú výslovnosť.
6. Experimentovať s hlasovou dynamikou a dramatickou pauzou.
7. Prispôbiť tempo reči obsahu textu.
8. Prispôbiť hlas jednotlivým postavám a zapojiť citové prežívanie umeleckého textu.

Dramatizovať vybrané texty.

1. Vybrať text alebo časť umeleckého textu vhodnú na dramatizáciu.
2. Určiť postavy, situáciu, miesto deja a základný konflikt alebo problém vo vybranej časti textu.
3. Pripraviť jednoduchý dramatický plán vybranej časti textu vrátane výberu rekvizít alebo zástupných rekvizít.
4. Stvárniť postavu prostredníctvom reči, pohybu, gesta, mimiky alebo práce s hlasom.
5. Spolupracovať pri dramatizácii s ohľadom na úlohy, poradie výstupov a spoločný priebeh scény.

6. Predviesť dramatizáciu vybraného textu alebo jeho časť s výraznou intonáciou, citovým prežitím a s využitím rekvizít alebo bez nich.
7. Zhodnotiť, ako sa podarilo vystihnúť text, postavy alebo situáciu.

Vybrať si knihy na čítanie samostatne aj s pomocou a zdôvodniť svoj výber.

1. Sledovať a zaznamenávať, aké žánre, témy, autori, ilustrácie alebo typy kníh oslovujú pri čítaní.
2. Zistiť a pomenovať svoje čitateľské preferencie, záujmy a očakávania od knihy.
3. Orientovať sa v dostupných zdrojoch na čítanie vo svojom najbližšom okolí, najmä v triednej, školskej, obecnej alebo mestskej knižnici.
4. Získať odporúčania na knihy a vedieť, na koho sa obrátiť pri výbere knihy na čítanie.
5. Zhodnotiť dĺžku, náročnosť a primeranosť knihy vzhľadom na vlastné čitateľské schopnosti, záujmy a očakávania.
6. Porovnať možnosti, vybrať si knihu na čítanie samostatne alebo s pomocou a zdôvodniť svoj výber.
7. Predstaviť svoj výber ostatným a zdieľať svoje čitateľské očakávania alebo skúsenosti.

Odlíšiť umelecké texty na základe prvkov textu.

1. Identifikovať základné prvky umeleckého textu, napríklad tému, dej, postavy, prostredie, jazykové prostriedky alebo formu textu.

Všimame si tému (myšlienka alebo problém, ktorý sa rieši – vieme určiť, o čom text je, napr. priateľstvo, pomoc, odvaha), dej (sled udalostí, ktoré sa v texte odohrávajú – vieme chronologicky a presne reprodukovať dej a určiť hlavné udalosti), postavy (čo robia, aké sú, prečo to robia), prostredie (miesto a čas, kde sa príbeh odohráva), jazykové a štylistické prostriedky (obraznosť textu, prirovnania, personifikácie atď.).

Pri identifikovaní prvkov textu nejde o izolované pomenúvanie literárnych pojmov, ale o ich využitie pri porozumení textu. Tému možno chápať ako to, o čom text je alebo aký problém/situáciu otvára; dej ako sled udalostí; postavy cez ich konanie, vlastnosti a vzťahy; prostredie ako miesto a čas deja; jazykové prostriedky ako spôsob, akým text pôsobí na predstavy, pocity a porozumenie.

2. Identifikovať hlavné a vedľajšie postavy v počúvanom alebo čítanom umeleckom texte.
3. Pomenovať, kde a kedy sa príbeh odohráva, a opísať prostredie umeleckého textu.

4. Sledovať dej a určiť hlavné udalosti v počúvanom alebo čítanom umeleckom texte.
5. Nájsť a pomenovať umelecké jazykové prostriedky v texte a povedať, ako pôsobia na porozumenie alebo zážitok z textu.

V 2. cykle stačí pracovať s umeleckými jazykovými prostriedkami primerane veku a textu. Žiaci môžu vyhľadávať najmä výrazné pomenovania, prirovnania, opakovanie, personifikáciu, zvukomalebnosť, rým alebo obrazné vyjadrenia. Dôležité nie je memorovanie definícií, ale otázka, čo dané vyjadrenie v texte vytvára: predstavu, náladu, humor, napätie, pohyb, zvuk, citové zafarbenie alebo obraz postavy/prostredia.

6. Rozlíšiť umelecké texty na počúvanie alebo čítanie na základe ich formy, usporiadania, jazykovej výstavby alebo spôsobu spracovania.

Pri rozlišovaní textov je vhodné vychádzať z konkrétneho pozorovania textu: ako je usporiadaný, či je písaný vo veršoch alebo v próze, či obsahuje dialógy, scénické poznámky, ilustrácie, obrázkové sekvencie alebo výrazné rytmické a zvukové prvky. Žánrové alebo druhové pomenovanie má nasledovať až po pozorovaní týchto znakov. Cieľom nie je určiť žáner podľa naučenej definície, ale rozpoznať, čím sa text odlišuje od iných textov a aký spôsob čítania alebo počúvania si vyžaduje.

7. Zdôvodniť odlišenie umeleckých textov odkazom na konkrétne prvky textu.

Všímame si, čím sa text odlišuje od iných, rôzne formy textov vyžadujú odlišný prístup/spôsob čítania (báseň, povest', bábková hra). Učíme sa rozoznávať ich podľa znakov (napr. usporiadanie, jazyková výstavba a pod.). V básňach dominujú zvukové a rytmické prvky jazyka, obraznosť; v povestiach, rozprávkach sa sústreďíme na príbeh, dej; dramatické texty sú písané v dialógoch tak, aby ich bolo možné hrať. Učíme sa, že každý druh textu má svoje špecifiká, a preto volíme odlišné čitateľské stratégie na jeho porozumenie a hlbšie prežitie.